

Oud Woudenberg

2002-2

is een uitgave van de Stichting Oud Woudenberg.
Deze Stichting is opgericht op 15 december 1955
En stelt zich ten doel:

1. Het verzamelen en tentoonstellen van voorwerpen van oudheidkundige aard betrekking hebbend op of gevonden in de gemeente Woudenberg en omgeving.
2. Het verhogen van de kennis van de geschiedenis van de gemeente Woudenberg.
3. Het naspeuren van de zeden en gewoonten in de gemeente Woudenberg in verleden en heden.

Voorzitter: P.D. de Kruif
Secretaris: O.G.A. Honders
Rembrandtlaan 40
3931 TK Woudenberg
(033) 2863649
postadres: postbus 2.3930 EA Woudenberg
Penningmeester: H. Schouten
Postbank nr: 2057783
banknummer: 372434401

Redactie
'Oud Woudenberg':
H.G. Moesbergen
E.C. Veldhuis (eindredacteur)
Nico Bergsteijnweg 67
(033)2862799

Aanmelden als donateur: bij het secretariaat
Minimale donatie: E 7,50 per jaar

De oudheidkamer aan de Schans nr 20 is geopend op iedere
tweede vrijdag van de maand van 19.00 tot 20.00 uur
en elke maandag van 14.00 tot 15.30 uur.

Voor u ligt het tweede nummer van 'Oud Woudenberg'. Op het eerste nummer kregen we veel positieve reacties, zodat werd besloten om op de ingeslagen weg door te gaan. Een aantal van de gemaakte opmerkingen hebben we ter harte genomen. In dit nummer, naast de bestuurlijke mededelingen en een verslag van het uitstapje naar Bronkhorst en Doesburg, treft u het eerste deel aan van 'Terug in de tijd met...'. We zijn van plan om een aantal artikelen te gaan wijden aan de herinneringen van Woudenbergers die hier van jongs af aan hebben gewoond en gewerkt. Zo kan de lezer zicht krijgen op een deel van de Woudenbergse geschiedenis van de afgelopen 100 jaar. We hopen dat dit graven in de persoonlijke herinneringen van 'oudere Woudenbergers' u zal boeien.

De redactie

-0-0-0-0-

2. Donateursavond.

Op woensdag 27 november houdt de Stichting Oud Woudenberg een donateursavond in gebouw Eben Haëzer aan de Schoutstraat te Woudenberg.

De heer J. Lagerweij uit Scherpenzeel zal een dialezing houden over de geschiedenis van het landgoed Lambalgen. Velen zullen de heer Lagerweij herinneren van dia-avonden die hij in het verleden heeft gehouden. Zijn boeiende verteltrant en zijn sprekende dia's staan garant voor een buitengewoon interessante avond waarvoor ongetwijfeld vele donateurs en andere belangstellenden de weg naar Eben Haëzer zullen weten te vinden.

Aanvang 20.00 uur. De zaal is open vanaf 19.30 uur waarna de bezoekers zoals gebruikelijk met een gratis kopje koffie zullen worden ontvangen.

Hartelijk welkom!

3. Terug in de tijd met...

Mien en Gerrit Blokhuis

Van bakkerij naar elektra-installatiebedrijf Blokhuis

"Natuurlijk moesten we allemaal meewerken; we hadden zo onze eigen taken". Aan het woord zijn Mien en Gerrit Blokhuis bij wie we ons eerste interview afnemen in de nieuwe reeks die we zijn begonnen met de naam 'Terug in de tijd met....'

1910

In Woudenberg begon alles toen vader **Wouterus** Blokhuis zich in 1910 vestigde als **bakker/kruidenier** aan de Achterstraat. Later veranderde men die naam in Middenstraat en nog later kreeg de straat de huidige naam: Schoutstraat. Op dezelfde plek staat nu het woonhuis van Mien en Gerrit; een klein bordje bij de voordeur herinnert nog aan 'die goede oude tijd'.

Vader Blokhuis was afkomstig uit Barneveld. Zijn grootvader was daar bakker en hoewel zijn eigen vader, Marie Blokhuis, het beroep van 'distributeur der posterijen' uitoefende en ook verzekeringsagent was, is die keuze van **Wouterus** dus niet vreemd. **Wouterus** had kennis gekregen aan Aaltje van de Wetering, dochter van de **tuinbaas** van Laanzicht. Bij hun huwelijk kreeg Woudenberg er een bakker bij. Uit het huwelijk van **Wouterus** en Aaltje werden zeven kinderen geboren; een dochter en zes zonen.

De bakkerij

De dubbele woning die werd betrokken deed dienst als bakkerij/winkel en woonhuis. De oven werd gestookt met hout.

De zolder deed dienst als opslagruimte voor de hout- en de takkenbossenvoorraad. Die voorraad werd telkens aangevuld bij houtverkopen in de bossen van Henschoten. Pas na 1945 werd voor het bakken overgeschakeld op olie en later op elektriciteit.

Wouterus Blokhuis had zijn bakkersopleiding genoten in Velp en was daar ook ingewijd in de kookkunst. Dat zijn kookkunst in de smaak viel, bleek ondermeer uit het feit dat de familie De Beaufort, in huize Den Boom, daarvan nogal eens gebruik maakte bij ziekte van de eigen kok. Ook als de bewoners van enkele herenhuizen in Woudenberg een ontvangst hielden of een diner gaven, was Blokhuis van de partij in de keuken. Veel van de voorbereidingen werden getroffen in de keuken thuis.

Uiteraard was het elke morgen vroeg op om brood en koekjes te bakken. Vanzelfsprekend gebeurde toen nog alles met de hand. Gebruik makend van een grote trog, werd het deeg bakbereid gemaakt. Pas in de jaren dertig werd als eerste vorm van mechanisatie een klutsmachine aangeschaft en tijdens de mobilisatie een deegmachine. Het hele gezin stak de handen uit de mouwen. Moeder Aaltje bestierde, naast haar gezin, de winkel, waarin ook kruidenierswaren werden verkocht en de kinderen hielpen mee bij het uitventen van het brood bij de vaste klanten (ongeveer 100). Dat venten mocht niet voor 09.00 uur 's ochtends beginnen. Of die regel was ingesteld om oneerlijke concurrentie te

Wouterus en Aaltje Blokhuis voor hun winkel aan de Achterstraat

voorkomen of dat het een sociale maatregel was om te voorkomen dat de werkdagen nog langer werden dan toen al gebruikelijk, is niet bekend. De producten die dagelijks gemaakt werden waren wit- en bruinbrood (knip, vloer en bollen) en krentenbrood. Dagelijkse kadetjes werden in het weekend wel eens aangevuld met 'puntjes'. Blokhuis bakte geen roggebrood; dat werd kant-en-klaar ingekocht. De bakproducten kwamen veelal van De Greef (meel), chocolade werd aangekocht in Veenendaal en de te verkopen kruidenierswaren kwamen veelal uit Amersfoort, vrijwel dagelijks aangevoerd door firma Druif.

In die tijd waren er veel bakkersbedrijfjes in Woudenberg. Mien en Gerrit kwamen tot de volgende opsomming, daarin bijgestaan door interviewer Henk Moesbergen.

-Van Arkel, later v.d. Pol aan de Voorstraat

-v.d. Broek, later Van Zalingen, aan de Voorstraat

-Schimmel, aan de Voorstraat

-Cortus, ook aan de Voorstraat

-Kroes aan de Uitleg, later Dorpsstraat

-Woudenberg, Stationsweg 81

-Domselaar, Stationsweg 84

-Rozeboom, Stationsweg 197

en later nog Van Ginkel, opgevolgd door Vlijhuis, Stationsweg 207
Voor een dorp en ommelanden met slechts enkele duizenden inwoners, voorwaar geen geringe hoeveelheid.

Pyramide

Tot de vaste klanten van Blokhuis hoorde ook de uitspanning de Pyramide. Daar werden de mokka-punten en kadetjes van Blokhuis aan de bezoekers verkocht. Gerrit z'n taak was het om voor de bevoorrading te zorgen en bij grotere bezoekersaantallen dan waarop men rekende moest hij tussentijds ook nogal eens op de fiets of met de bus van De Haas dozen met gebak en kadetjes aanvoeren. Zus Mien hielp toen in de winkel, maar in de zomer heeft zij ook nog jaren lang een kampwinkeltje beheerd van het padvindere-buitencentrum in de buurt van de Pyramide.

Hôtel „de Pyramide van Austerlitz”, gem. Woudenberg.

17 Jan 1914
Woudenberg

Gerrit vertelt daar nog bij dat een deel van de vaste klanten van bakker Blokhuis woonde ten westen van de Doornseweg. "We vonden het heel gewoon om als kinderen in het bedrijf van vader en moeder gewoon mee te doen voor en na schooltijd", zo vertellen Mien en Gerrit. Ook vertellen ze dat ze brood moesten brengen naar enkele boerderijen in de buurt van de **Potbrug** en dat na schooltijd er één brood gebracht moest worden naar boswachter Kirpestein achteraan de Rumelaarseweg. Later woonde daar het gezin van boswachter H.P. Noordam.

Eigen weg

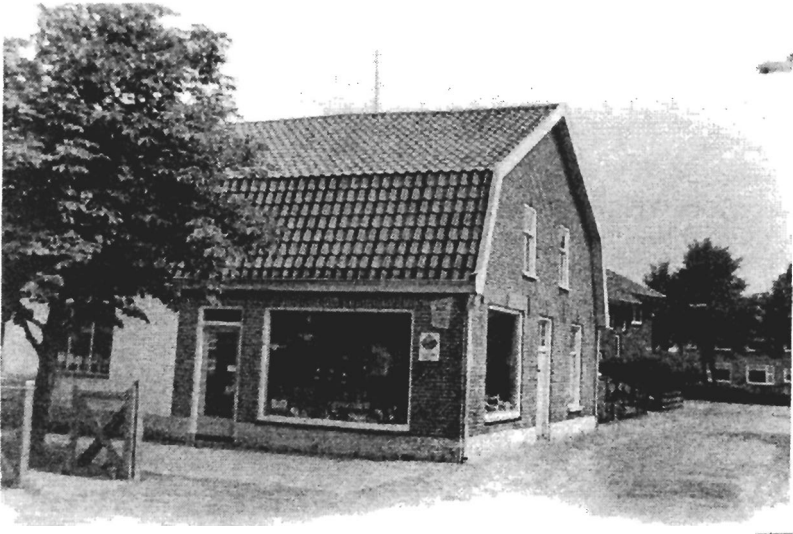
Mien heeft nog lange tijd meegeholpen in de winkel, ook toen broer Joop de bakkerij had overgenomen. Tot 1975 werd daar het bakkerbedrijf uitgeoefend; in de laatste jaren had Joop daar ook een kleine snackbar aan gekoppeld. Alleen bij ziekte hielp Gerrit aanvankelijk nog mee in de zaak, want hij had andere plannen voor zijn toekomst. Hij volgde na zijn opleiding tot elektricien in Utrecht de opleiding voor instrumentmaker. In de loop der jaren werden in de avonden nog de nodige vakopleidingen gevolgd en met succes afgesloten.

Op de houtzolder –toen niet meer als zodanig in gebruik– begon Gerrit zijn elektra-installatiebedrijf en hij hielp in de zaak van Gerrit Baantjer die in het pand, waarin nu drogisterij Jansen is gevestigd, een installatiebedrijf had en mevrouw Baantjer een drogisterijwinkeltje.

Gerrit Baantjers bedrijf werd eind jaren veertig door Gerrit Blokhuis over genomen. Daarbij kreeg hij echter niet de beschikking over het pand aan de Voorstraat.

Blokhuis aan de Middenstraat

Begin jaren '50 werd het bedrijf van Gerrit Blokhuis gevestigd aan de Middenstraat. Tot eind 1992 heeft daar de winkel en het **elektra**-installatiebedrijf Blokhuis gefunctioneerd.

Het assortiment van de winkel breidde zich zo langzamerhand uit van lampen en **stofzuigers** naar wasmachines, die aanvankelijk verhuurd werden en radio's en televisieapparatuur. Voor elk nieuw product moesten er ook weer nieuwe diploma's worden gehaald; Gerrit zorgde daar voor. Het verkopen van het nieuwe product 'televisie' deed toen in sommige kringen de wenkbrauwen wel fronsen.

Naast zus **Mien**, die de winkel voor haar rekening nam, waren bij de firma Blokhuis als monteur in dienst Gerrit v.d. Vliert, Joop v.d. Wiel en Gerrit van de Vendel. Op het hoogtepunt van het bedrijf waren er naast Gerrit en **Mien** nog zes mensen in dienst. Iemand in de winkel en 5 monteurs. In 1992 besloten Gerrit en **Mien** hun bedrijf te

beëindigen; ze wachtten tot het einde van het jaar om het 40-jarig jubileum van Gerrit v.d. Vliert nog te kunnen vieren. Hij kon toen gebruik gaan maken van de een uittredingsregeling.

Objecten die herinneren aan de firma Blokhuis

Naast de vele particuliere gebouwen waarin nog 'elektrasporen' van de firma Blokhuis zijn aan te treffen, zijn nog ondermeer zichtbaar in en om Woudenberg:

Het uurwerk en de verlichting daarvan aan de toren van de hervormde kerk. In die kerk de elektrische installatie bij de verbouwing in 1952 en nadien de binnenverlichting en de geluidsinstallatie. De elektrische installatie in de Voorhof; objecten in beheer bij het Schoutenhuis, delen van de elektrificatie van het buitengebied en de elektrische installatie van de vakantiebungalows in het Grote Bos te Driebergen/Doorn.

Henk Moesbergen
Emil Veldhuis

-0-0-0-0-

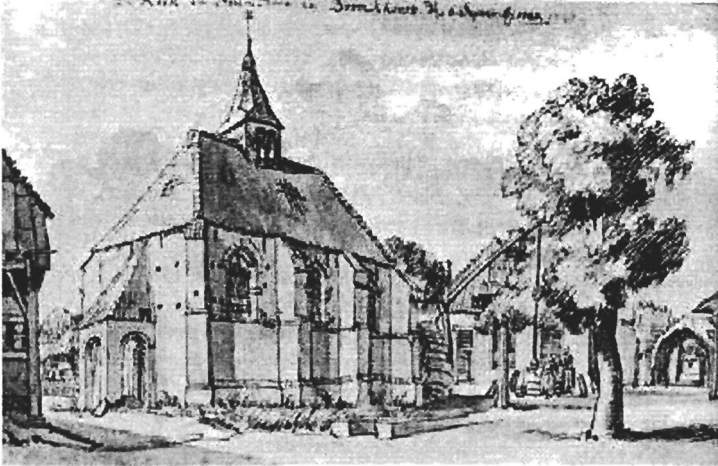
4. Oud Woudenberg bezocht historische steden.

(Verslag van het uitstapje op 18 september 2002)

Op woensdag 18 september om 09.00 uur zijn we met 59 deelnemers vertrokken naar Bronkhorst, het kleinste stadje van Nederland. Teneinde de reistijd van 5 kwartier enigszins te bekorten werd iedereen van het ochtendprogramma voorzien, gelardeerd met een beknopte informatie over het plaatsje Bronkhorst. Piet de Kruif voorzag tijdens de busreis de zakelijke mededelingen en Ody Honders zorgde voor de nodige informatie door het één en ander te vertellen over de geschiedenis van de Rode Haan langs de A12 en iets over de streek langs de Nieuwe IJssel.

Tegen half elf arriveerden wij in Bronkhorst en hebben onder het genot van een kopje koffie met een voortreffelijk stuk appelgebak de komst afgewacht van de heer De Jong van het Charles Dickens Museum. Deze verzorgde, verkleed als de vrek Scrooge

uit één van de bekende boeken van Dickens, op vermakelijke wijze een kleine rondleiding door het stadje en hield een korte lezing in de kapel over de geschiedenis van Bronkhorst en haar binding met de Pickwickclub (Dickensfans) die hier is gevestigd.

Kapel te
Bronkhorst

Bij de oude waterput gaf hij een demonstratie met de hoorn hoe in vroeger tijden de wilde zwijnen werden verjaagd. Het monsterlijke geluid dat door de waterput extra weergalmde werd vervolgens door één van de deelnemers op knappe wijze nagebootst, wat een luid applaus opleverde. In de Boterstraat bezochten we een zeer oude Saksische boerderij die op dat moment helaas in een restauratie fase verkeerde en dus niet compleet was ingericht met uitzondering van enkele oude prenten over de jacht op wilde zwijnen.

Enkelen bezochten nog het Rariteitenmuseum van Dickens en de joodse begraafplaats die uit 1811 dateert. Om 12.00 uur begaven wij ons op weg naar de historische stad **Doesburg** waar een uitgebreide lunch werd genuttigd in "De Waag", het oudste restaurant van Nederland en als zo danig vermeld in het Guinness Book of Records. Tot verrassing van de aanwezigen voegde onze burgemeester, de heer Krajenbrink, zich bij het gezelschap.

Deze was door het organisatiecomité uitgenodigd om tijdens het bezoek aan de Grote of Martini Kerk een intermezzo op de twee orgels te verzorgen.

Intussen werd het middagprogramma uitgedeeld met een stadskaartje betreffende interessante oudheidsobjecten welke aan het einde van de middag tijdens een vrije wandeling konden worden bezocht.

Na de voortreffelijke lunch werden wij in de kerk ontvangen door mevrouw Zomer die een korte inleiding hield over de kerk en haar geschiedenis. Daarna was het de beurt aan de heer Krajenbrink. Hij bracht eerst op het kleine Flentrop-orgel uit 1953 een tweetal werken ten gehore: "Ah, vous dirai-je **maman**" (een thema met 7 variaties op een bekend liedje) van Mozart en "Flötenuhrstücke" van Haydn (muziek voor de kleine houten pijpen van een mechanische speelklok)

Walckerorgel in de
Martinikerk te Doesburg

Toen was het Walckerorgel uit 1915 en gerestaureerd in 1972 aan de beurt om bespeeld te worden. "Marche Triomphale" daverde door de kerk waarbij het 32-voets bourdon register gedragen door de weergaloze akoestiek aller harten sneller deed kloppen. Dit werk van Sigfrid Karg-Elert werd gevolgd door "Wie schön leuchtet der Morgenstern" en "Ein feste Burg", beide koraalvoorspelen van Max Reger en "Sortie", een uitsmijter van Louis Lefébure-Wely.

Al met al een muzikaal intermezzo om nooit te vergeten. Onze burgemeester werd dan ook met een daverend applaus bedankt voor zijn inbreng.

Hierna werd een bezoek gebracht aan het mosterdmuseum waar op speelse wijze een demonstratie mosterdmaken werd gegeven. Menigeen nam een potje van dit heerlijke goedje mee naar huis. Aansluitend was het tijd voor de vrije wandeling. Sommigen maakten daarvan gebruik om enkele historische panden te bezoeken en anderen om te gaan winkelen. Om vijf uur was het verzamelen bij de Waag, waarna onder het genot van een frisdrankje de thuisreis werd aanvaard.

Mede omdat het goed weer was kunnen we terugzien op een geslaagde dag.

Ody G.A. Honders

-0-0-0-0-

4. 'Van de bestuurstafel'

Op de vergadering van 4 september j.l. is mevrouw Lia Pater verwelkomd en geïnstalleerd als nieuw bestuurslid in de vacante plaats van de heer Gerard Gerritsen die wegens verhuizing naar Hoevelaken zijn bestuursfunctie had neergelegd.

Zij zal zich in eerste instantie gaan ontfermen over zaken van bibliothecaire aard binnen de Oudheidkamer om zich op die manier in te leven in de werkzaamheden die binnen onze Stichting plaatsvinden. Tevens zal zij meedenken over algemene en lopende zaken evenals over de thematische tentoonstellingen die in het komende jaar binnen de herinrichting van de Oudheidkamer zullen

worden gehouden. Elke maandagmiddag is zij gedurende de openingstijden te vinden in de Oudheidkamer. Wij wensen haar veel genoegen en werkplezier bij onze stichting.

Ody G.A. Honders

5. TIPS

- Alles over klederdrachten info VVV Bunschoten-Spakenburg (033-2982156)
- 'Mazzeltov'** t/m 5 januari in Museum Flehite Amersfoort; 275 jaar joodse gemeenschap in Amersfoort (033-4619987)
- 'Van Mokka tot Deshima'** t/m 8 januari in het Nederlands Muntmuseum te Utrecht. Geld van de VOC en haar concurrenten (030-2910482)
- 'Zin in kerst'** t/m 5 januari in het Catharijnenconvent te Utrecht. Een sfeervolle route voor iedereen langs middeleeuwse kerststalletjes en een hedendaagse met bewegende figuren. (030-2313835)
- 'Utrechts Museumkwartier'**, een folder te verkrijgen bij de VVV
- 'Kant-Variant'** t/m 4 januari in het Veluws Museum 'Nairac' te Barneveld (0342-495911)

-0-0-0-0-

6. Nieuwe aanwinsten

- januari 2002 mw.A. Pater-Van Dijk
 - Een fraaie serie oude foto's van Woudenberg
- februari 2002 fam. M. Huisman
 - Linnen tas, ontworpen t.b.v. de actie voor de ' bouw van 'De Camp
- maart 2002 mw. G. Donselaar-Van Laar
 - Een houten bonenmolen met 3 snijgaten
 - Utrechtse almanak van 1921 en 1931
 - Melkthermometer
 - Boter- en kaasthermometer
 - Platte koperen waterkruik
- april 2002 H. Harrewijn

- Boetekleed
(dit boetekleed werd burgemeester Harrewijn omgehangen door de vrijwillige brandweer bij het 160-jarig bestaan van de brandweer in 1991
-diverse foto's
- april 2002 mw. G.C. van der Wiel-Bordewijk
- Rouwspeld
- juli 2002 W. de Greef
Uit de nalatenschap van W.H.M. Nieuwenhuis:
-Gens Nostra, jaargangen 1981 ffm 1990 en 1996 ffm 2001
-Veluwse geslachten jaargangen 1991 ffm 2001
-Centraal bureau voor Genealogie jaarboeken 1979 ffm 1989 en 1997 ffm 2000
- sept. 2002 J. v.d. Berg te Maarn
-Oude kaart provincie Utrecht
- sept. 2002 Brandweer
-Oud wagenwiel
- sept. 2002 mw. Van Bentum-De Kruif
-Oude gesmede spijkers

Verkregen boeken:

- 'Water in de Gelderse Vallei', Kim Slaats en Hans Verhorst
- 'Repertorium op de lenen van Gaasbeek', dr. J.C. Kort
- 'De Gelderse Vallei in de mobilisatietijd en meidagen 1940', Kees Cramer
- 'Scarpenzele, geschiedenis van Scherpenzeel en regio', delen 1 t/m 4
- 'Stad en provincie', Clare Lennart

-0-0-0-0-

Oude foto's

De stichting Oud Woudenberg wil graag z'n fotoarchief aanvullen met foto's die van belang zijn voor het vastleggen van de geschiedenis van Woudenberg.

U wilt die foto natuurlijk niet kwijt. Dat hoeft ook niet!

Neem contact op met Cor Roodnat (tel. 2861857).

Met de nieuwste middelen kunnen wij uw foto scannen en afdrukken. U houdt uw foto en ons archief wordt aangevuld.

Bedankt voor uw medewerking.